

فضیلت و عظمت مقام حسین (ع)

آیاتی از قرآن مجید که از آنها فضیلت و عظمت مقام حسین (ع) استفاده می‌شود فراوان است که در این یادداشت به چهار نمونه از آنها اشاره می‌شود.

آیاتی از قرآن مجید که از آنها فضیلت و عظمت مقام حسین (ع) استفاده می‌شود فراوان است که در این یادداشت به چهار نمونه از آنها اشاره می‌شود.

1. آیه مودّت

خداوند در قرآن کریم می‌فرماید: «قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى» (الشوری: 23) (بگو: من هیچ پاداشی از شما بر رسالتم درخواست نمی‌کنم جزء دوست‌داشتن نزدیکانم [اهل بیت])

احمد بن حنبل در مسند، ابو نعیم حافظ، ثعلبی، طبرانی، حاکم، رازی، شبراوی، ابن حجر، زمخشری، ابن منذر، ابن ابی حاتم، ابن مردویه، سیوطی و گروهی دیگر از علماء اهل سنت از ابن عباس روایت کرده‌اند که زمانی که این آیه نازل شد اصحاب گفتند: ای پیامبر خدا، این خویشاوندان تو که واجب گردیده بر ما مودّت و دوستی آنان کیستند؟

حضرت پیامبر (ص) فرمود: علی، فاطمه و دو پسر آنها یعنی حسن و حسین. (الغدير 307/2)

جالب اینکه امام شافعی در مورد حب اهل بیت (ع) گفته است:

(ای اهل بیت رسول خدا محبت شما از سوی خداوند در قرآنش واجب شده است. در عظمت قدر و منزلت شما همین بس که هرکس در نماز بر شما صلوات نفرستد نماز نخوانده است.)

(در کتاب الغدير آمده که انتساب این ابیات به امام شافعی از شرح المواهب زرقانی جلد 7 ص 7 و جمعی دیگر است.)

مفسر معروف علامه طبرسی از شواهد التنزیل حاکم حسکانی که از مفسران و محدثان معروف اهل سنت است نقل می‌کند که پیامبر اسلام (ص) فرمود:

ان الله خلق الانبياء من اشجار شتى، و انا و علی (ع) من شجرة واحدة، فانا اصلها، و علی فرعها، و فاطمة لقاحها، و الحسن و الحسين ثمارها، و اشياعنا اوراقها - تا آنجا که فرمود - لو ان عبدا عبد الله بين الصفا و المروة الف عام، ثم الف عام، ثم الف عام، حتى يصير كالشن البالي، ثم لم يدرك محبتنا كبه الله على منخره في النار، ثم تلا: قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا

(خداوند انبیاء را از درختان مختلفی آفرید، و من و علی را از درخت واحدی، من اصل آنم، و علی شاخه آن، فاطمه موجب باروری آن است، و حسن و حسین میوه‌های آن، و شیعیان ما برگ‌های آنند ... سپس افزود: اگر کسی خدا را در میان صفا و مروه هزار سال، و سپس هزار سال، و از آن پس هزار سال، عبادت کند، تا همچون مشک کهنه شود، اما محبت ما را نداشته باشد خداوند او را به صورت در آتش می‌افکند، سپس این آیه را تلاوت فرمود: قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى) (مجمع البیان 43/9)

همچنین زمخشری در کشف درباره محبت اهل بیت (ع) حدیثی نقل کرده که خیلی ارزنده و پرمعناست و فخر رازی و قرطبی نیز از او اقتباس کرده‌اند: حدیث مزبور

به وضوح مقام آل محمد (ص) و اهمیت حب آنها را بیان می‌دارد. رسول خدا (ص) فرمود:

بر حسب احادیث متواتر بین شیعه و سنی، آیه تطهیر در مورد اجتماع آن پنج شخصیت ممتاز عالم آفرینش در زیر کساء و صلوات پیغمبر (ص) بر آنها نازل شد، و آیه شریفه و احادیثی که در تفسیر آن وارد شده دلالت بر عصمت و جلالت شأن حضرت سید الشهداء (ع) دارد

من مات علی حب آل محمد مات شهيدا الا و من مات علی حب آل محمد (ص) مغفورا له الا و من مات علی حب آل محمد مات تأبیا الا و من مات علی حب آل محمد مات مؤمنا مستکمل الايمان الا و من مات علی حب آل محمد بشره ملک الموت بالجنة ثم منکر و نکیر الا و من مات علی حب آل محمد یزف الی الجنة کما تزف العروس الی بیت زوجها الا و من مات علی حب آل محمد فتح له فی قبره بابان الی الجنة الا و من مات علی حب آل محمد جعل الله قبره مزار ملائكة الرحمة الا و من مات علی حب آل محمد مات علی السنة و الجماعة الا و من مات علی بغض آل محمد جاء يوم القيامة مکتوب بین عینیه آیس من رحمة الله الا و من مات علی بغض آل محمد مات کافرا الا و من مات علی بغض آل محمد لم یشم رائحة الجنة. (کشاف 220/4، تفسیر فخر رازی 165/27، تفسیر قرطبی 5843/8، نمونه 414/20)

(هر کس با محبت آل محمد بمیرد شهید از دنیا رفته، آگاه باشید هر کس با محبت آل محمد از دنیا رود بخشوده است، آگاه باشید هر کس با محبت آل محمد از دنیا رود با توبه از دنیا رفته، آگاه باشید هر کس

با محبت آل محمد از دنیا رود مؤمن کامل الايمان

از دنیا رفته، آگاه باشید هر کس با محبت آل محمد از دنیا رود فرشته مرگ او را بشارت به بهشت می‌دهد، و سپس منکر و نکیر (فرشتگان مأمور سؤال در برزخ) به او بشارت دهند، آگاه باشید هر کس با محبت آل محمد از دنیا رود او را با احترام به سوی بهشت می‌برند آن چنان که عروس به خانه داماد، آگاه باشید هر کس با محبت آل محمد از دنیا رود در قبر او دو در به سوی

بهشت گشوده می‌شود، آگاه باشید هر کس با محبت آل محمد از دنیا رود قبر او را زیارتگاه فرشتگان رحمت قرار می‌دهد، آگاه باشید هر کس با محبت آل محمد از دنیا رود بر سنت و جماعت اسلام از دنیا رفته، آگاه باشید هر کس با عداوت آل محمد از دنیا رود روز قیامت در حالی وارد عرصه محشر می‌شود که در پیشانی او نوشته شده: مایوس از رحمت خدا، آگاه باشید هر کس با بغض آل محمد از دنیا برود کافر از دنیا رفته، آگاه باشید هر کس با عداوت آل محمد از دنیا برود بوی بهشت را استشمام نخواهد کرد.

2. آیه تطهیر

خداوند می‌فرماید: اِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراً (احزاب: 33)
 (خداوند فقط می‌خواهد پلیدی و گناه را از شما اهل بیت دور کند و کاملاً شما را پاک سازد.)
 واژه «رجس» به معنای شیء ناپاک است اعم از اینکه از نظر طبع آدمی ناپاک باشد یا به حکم عقل یا شرع و یا همه اینها (مفردات راغب، ماده رجس)

و اینکه در بعضی موارد رجس به معنای گناه یا شرک یا بخل و حسد و یا اعتقاد باطل و مانند آن تفسیر شده، در حقیقت بیان مصداقهایی از آن است و گرنه مفهوم

این کلمه، مفهومی عام و فراگیر است، و همه انواع پلیدها را شامل می‌شود. دلیلش هم این است که الف و لام رجس در این آیه الف و لام جنس است.
 تطهیر به معنای پاک ساختن است و در حقیقت تأکیدی بر مسئله اذهاب رجس و نفی پلیدها است، و ذکر آن به صورت مفعول مطلق نیز تأکید دیگری بر این معنی محسوب می‌شود.

و اما تعبیر اهل البیت به اتفاق همه علمای اسلام و مفسران، اشاره به اهل بیت پیامبر (ص) است، و این چیزی است که از ظاهر خود آیه نیز فهمیده می‌شود، چرا که بیت گرچه به صورت مطلق در اینجا ذکر شده، اما به قرینه آیات قبل و بعد، منظور از آن، بیت و

خانه پیامبر (ص) است و روایات بسیار زیادی در منابع اهل سنت و شیعه وارد شده که می‌گوید: مخاطب در آیه فوق منحصر پنج نفرند: پیامبر (ص)، علی، فاطمه، حسن و حسین علیهم السلام.
 با وجود این نصوص فراوان که قرینه روشنی بر تفسیر مفهوم آیه است تنها تفسیر قابل قبول برای این آیه همین است. (نمونه 293/17)

بر حسب احادیث متواتر بین شیعه و سنی، آیه تطهیر در مورد اجتماع آن پنج شخصیت ممتاز عالم آفرینش در زیر کساء و صلوات پیغمبر (ص) بر آنها نازل شد، و آیه شریفه و احادیثی که در تفسیر آن وارد شده دلالت بر عصمت و جلالت شأن حضرت سید الشهداء (ع) دارد.

روایات بسیار فراوانی در مورد حدیث کساء به طور اجمال وارد شده که از همه آنها استفاده می‌شود، پیامبر (ص) علی، فاطمه، حسن و حسین (ع) را فرا خواند- و یا به خدمت او آمدند- و عبايي بر آنها افکند، و دعا کرد:

خداوندا! اینها خاندان من هستند، رجس و آلودگی را از آنها دور کن. در این هنگام آیه اِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ نازل گردید.

دانشمند معروف حاکم حسانی نیشابوری در شواهد التنزیل این روایات را به طرق متعدد از راویان مختلفی گرد آوری کرده است. (شواهد التنزیل 31/2)

امام صادق (ع) فرمود: سوره فجر را در هر نماز واجب و مستحب بخوانید که سوره حسین بن علی است، هر کس آن را بخواند با حسین بن علی (ع) در قیامت در درجه او از بهشت خواهد بود.

بعد از جریان عاشورا وقتی به سر مبارک امام حسین (ع) جسارت شد واثله بن اسقع برخاست و گفت: سوگند به خدا من همواره علی، حسن، حسین و فاطمه را دوست می‌دارم بعد از اینکه شنیدم پیغمبر (ص) در حق آنها چه چیزهایی فرمود؛ یک روز در خانه ام سلمه در خدمت پیغمبر مشرف بودم که حسن آمد پیغمبر او را بر زانوی راستش نشانید و بوسید پس حسین آمد و او را بر زانوی چپش نشانید و بوسید پس فاطمه آمد و او را پیش روی خود نشانید پس علی را طلب کرد و گفت: «اِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراً» (صحیح مسلم 130/7)
 واحدی در اسباب النزول، احمد در مناقب و طبرانی نقل کرده‌اند که آیه «اِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ» در حق پنج نفر نازل شد: رسول خدا، علی، فاطمه حسن و حسین (ع)

(اسباب النزول 368/1، فرائد السمطين 24/1)

این آیه و احادیث متواتر دلالت بر عصمت حضرت سید الشهداء (ع) دارد و اثبات می‌کند هر عمل، اقدام و نهضتی که آن حضرت و دیگر ائمه اهل بیت انجام دهند صواب و حق است.

3. آیه مباهله

خداوند می‌فرماید: (هر گاه بعد از علم و دانشی که

(در باره مسیح) به تو رسیده، (باز) کسانی با تو به محاجّه و ستیز برخیزند، به آنها بگو: «بیائید ما فرزندان خود را دعوت کنیم، شما هم فرزندان خود را ما زنان خویش را دعوت نمائیم، شما هم زنان خود را ما از نفوس خود دعوت کنیم، شما هم از نفوس خود آن گاه مباحله کنیم و لعنت خدا را بر دروغگویان قرار دهیم» (آل عمران: 61) از جمله آیاتی که بر فضیلت، و بلندی رتبه و مقام سید الشهداء (ع) به اتفاق مسلمانان گویا و ناطق است، آیه مباحله است. از مظاهر و دلائل قوت ایمان پیغمبر (ص) به رسالتش داستان مباحله است زیرا پیشنهاد مباحله از طرف آن حضرت اگر مؤمن به دعوت خود نبود یک انتحار واقعی و دادن سند بطلان دعوت به دست دشمن بود. زیرا اگر نفرین نصارای نجران در حق آن جناب مستجاب می‌شد و یا آنکه نفرین پیغمبر (ص) به آنها مستجاب نمی‌گشت، بطلان ادعاء آن حضرت آشکار می‌گشت لذا هیچ خردمندی چنین پیشنهادی نمی‌دهد مگر آنکه صد در صد اطمینان به استجاب دعاى خود و هلاک دشمن داشته باشد، و پیغمبر اکرم (ص) چون یقین جزمی به صحت رسالت و استجاب دعاى خود و نابودی دشمن در صورت مباحله داشت با کمال شجاعت و صراحت، پیشنهاد مباحله داد. شرکت دادن علی، حسن، حسین و فاطمه زهرا (ع) در مباحله که به تعیین و امر خداوند بود نیز دلیل بر این است که این چهار نور مقدس که با پیغمبر در مباحله حاضر شدند شایسته‌ترین و گرامی‌ترین خلق در نزد خدا، و عزیزترین انسانها در نزد پیغمبر خدا بودند.

4. سوره «الفجر» و

آیه «یا ایته النفس المطمئنة»

در حدیثی از امام صادق (ع) آمده است: سوره فجر را

در هر نماز واجب و مستحب بخوانید که سوره حسین بن علی است، هر کس آن را بخواند با حسین بن علی (ع) در قیامت در درجه او از بهشت خواهد بود. (مجمع البیان 481/10)

لازم به ذکر است که معرفی این سوره به عنوان

سوره امام حسین بن علی (ع) ممکن است به این خاطر باشد که اباعبدالله الحسین (ع) مصداق روشن

«نفس مطمئنه» است که در آخرین آیات این سوره مخاطب واقع شده است، همانگونه که در حدیثی ذیل همین آیات آمده است. (البرهان فی تفسیر القرآن 658/5)

و یا به خاطر اینکه لیالی عشر (شبهای دهگانه)

یکی از تفسیرهایش شبهای دهگانه آغاز محرم است که

رابطه خاصی با حسین بن علی (ع) دارد. (نمونه 439/26)

نویسنده: حجت‌الاسلام وحید واحد جوان